

МЕХАНІЗМИ ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ РЕСУРСІВ В ЕКОНОМІКУ РЕГІОНУ

У статті проведено дослідження стану та проблем залучення інвестицій в економіку регіонів. Виявлено ряд основних проблем, що перешкоджають ефективному залученню інвестицій в економіку регіону та їх залежність від різних факторів. Визначено основні шляхи потенційних змін у формуванні механізмів залучення інвестиційних ресурсів в економіку регіону, які повинні ґрунтуватись на концептуальних засадах імплементації інституціонально-правового, грошово-кредитного, бюджетно-податкового, територіально-організаційного механізмів, а також передбачати розвиток спеціальної державної політики для їх залучення, яка базується на аналізі макроекономічних показників, визначенні пріоритетів для капіталовкладень й принципів їх збільшення.

Ключові слова: інвестиційні ресурси, механізм залучення, регіон.

Вступ та постановка проблеми. В сучасних умовах пролонгації фінансово-економічної та системно-структурної кризи в регіонах України, одним із головних пріоритетних напрямів розвитку й реформування економіки є залучення стратегічних прямих вітчизняних та іноземних інвестицій в регіони, як ефективного ресурсу для забезпечення соціально-економічного розвитку. Головною особливістю сучасної державної інвестиційної політики є створення умов для розширення позабюджетних джерел фінансування капітальних вкладень і залучення інвестицій національних та закордонних інвесторів в економіку регіонів на основі подальшого удосконалення нормативно-законодавчої бази й державної підтримки ефективних інвестиційних проектів.

В економіці регіону велика роль надається інвестиційній сфері, що включає матеріальне виробництво й обслуговуючі галузі, вкладення в які дають реальні доходи. Слід зазначити, що протягом багатьох років недосконала структура інвестиційної сфери мала дестабілізуючий вплив на економіку

України і її галузей у зв'язку з великими обсягами незавершеного будівництва, із збільшенням дефіциту державного бюджету, поглинанням і заморожуванням без будь-якої віддачі значної маси матеріально-технічних і фінансових ресурсів. Як суб'єкт процесу інвестування держава регулює інвестиційний процес у таких основних формах: виділення пріоритетних об'єктів інвестування; податкове регулювання інвестиційної діяльності; здійснення відповідної амортизаційної і кредитної політики; експертиза інвестиційних проектів. В сучасних умовах у сфері інвестиційної діяльності регіонів спостерігається поступове становлення ринкових організаційних структур та активізація інвестиційної діяльності, що визначається розвитком ринку інвестицій і рівнем формування його інфраструктури. Проте, недостатній рівень інвестиційних ресурсів в економіці регіонів не дозволяє розкрити їх внутрішній потенціал, ефективно використати наявні ресурси і розширити ресурсні можливості інвестиційної діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження макроекономічних передумов розвитку інвестиційних процесів, зокрема, механізми стимулювання інвестиційної діяльності здійснено наступними науковцями: А. П. Павлюк, Д. С. Покришка, О. О. Молдован, Д. В. Ляпін, А. О. Горбачова, О. О. Єгорова та інші. Проблеми формування механізму інвестиційної політики регіону розглядають у своїх працях І. О. Бланк, В. П. Горьовий, С. О. Гуткевич, А. А. Задоя, О. В. Захарчук, М. Ю. Коденська, В. Г. Чабан, І. І. Лукінов, П. І. Юхименко, Г. М. Підлісецький. Однак, з огляду загострення фінансово-економічних та політичних кризових явищ в економіці окремих регіонів існує об'єктивна необхідність більш глибокого науково-теоретичного дослідження організаційно-економічного механізму залучення інвестиційних ресурсів в економіку регіону.

Формулювання мети статті та завдань. Дослідити стан та проблеми залучення інвестицій в економіку регіонів. Визначити ряд основних проблем, що перешкоджають ефективному залученню інвестицій та їх залежність від

різних факторів. Визначити основні шляхи потенційних змін у формуванні механізмів залучення інвестиційних ресурсів в економіку регіону.

Результати дослідження. Узагальнено проблематика залучення інвестиційних ресурсів в економіку регіону характеризується наступними тенденціями, зокрема: спад в інвестиційній діяльності випереджає загальний виробничий спад; зростання зносу виробничих засобів, які знецінюються кризою внаслідок недоінвестування; неефективна технологічна структура вкладень капіталу; поглиблення диференціації територіальних громад регіону за їх інвестиційною привабливістю; високі інвестиційні ризики внаслідок завищення ціни порівняно з інфляцією та низька норма рентабельності, які роблять недоступними залучення іноземних інвестицій для реального сектору економіки.

Вплив негативних факторів у розвитку інвестиційної діяльності на місцевому рівні зумовлений також: складністю фінансування, недоступністю кредитів для бізнесу; низьким рівнем розвитку місцевої інфраструктури; слабким рівнем розвитку місцевої економіки; браком належного інвестиційного супроводу, відсутністю на місцях реальних важелів впливу на інвестиційну політику; падінням споживчого попиту через зниження активності малого й середнього бізнесу. Окрім цього, недостатньо високий ступінь відкритості міста іноземним інвесторам спричинений недосконалим законодавством в галузі: отримання у власність (користування) об'єктів нерухомості (в т.ч. земельних ділянок), адміністрування податків, захисту інвестицій, вимог до здійснення та контролю підприємницької діяльності, а також невідповідністю його міжнародним нормам і стандартам; недостатньою розвиненістю інвестиційного ринку та засобів його промоції; відсутністю досвіду використання нових механізмів фінансування інвестиційних проектів [1-4].

Вагомим чинником падіння обсягів залучення іноземних інвестицій є погіршення соціально-економічної ситуації в країні та зниження інвестиційної привабливості регіонів Сходу України через ведення бойових дій на їх території. В умовах воєнного конфлікту та дестабілізації суспільно-політичної

та соціально-економічної ситуації прогнозується подальше падіння обсягів залучення інвестиційних ресурсів.

У науковій літературі існує певна послідовність залучення інвестицій, яка має здійснюватися за наступними етапами: дослідження інвестиційного потенціалу країни; вибір пріоритетних галузей та технологій; розробка способів залучення інвестицій; реалізація розробленої політики та контроль за її виконанням [5, с. 27-28].

При цьому, механізм залучення інвестицій в економіку повинен ґрунтуватись на концептуальних засадах імплементації інституціонально-правового, грошово-кредитного, бюджетно-податкового, територіально-організаційного механізмах, а також передбачати розвиток спеціальної державної політики для їх залучення, яка базується на аналізі макроекономічних показників, визначенні пріоритетів для капіталовкладень й принципів їх збільшення. Запропонований підхід трактування механізму залучення інвестицій в економіку регіону представлений на рис. 1.

Загальними функціональними напрямками реалізації державної інвестиційної політики на регіональному рівні повинні бути: безпосередня участь держави в інвестиційному процесі, яка проявляється в прямому фінансуванні або участі в фінансуванні інвестиційних програм; вкладення інвестиційних ресурсів в найбільш ефективні та стратегічні регіональні проекти; контроль за їх виконанням та функціонування вивчення регіонального ринку пропозицій; виявлення та знаходження потенційних інвесторів; створення відповідних умов для мотивації потенційних інвесторів в інвестуванні коштів саме у ті напрямки економіки регіону, які є найбільш потрібні для держави саме у цій економічній ситуації; мінімізація ризиків та максимізація позитивних наслідків діяльності приватних інвесторів; створення максимально сприятливого середовища для реалізації ефективної інвестиційної діяльності; надання інформаційних послуг підтримки та державних гарантій; збільшення надходжень до бюджетів та покращення соціальної інфраструктури.

Рис.1. Механізм залучення інвестиційних ресурсів в економіку регіону

Перспективні заходи щодо залучення інвестиційних ресурсів в економіку регіонів повинні ґрунтуватись на:

1) визначенні чітких цілей щодо наявних та очікуваних прибутків від приватних іноземних інвестицій;

2) зосередженні зусиль по залученню інвестицій на кількох конкурентоспроможних секторах;

3) створенні місцевої агенції по залученню інвестицій та регіонального розвитку;

4) системному моніторингу за ходом реалізації проектів, передбачених планами реалізації стратегій розвитку регіону на середньострокову перспективу, ініціюванні розробленні нових проектів відповідно до потреб та тенденцій розвитку регіону;

5) диверсифікації регіональної економіки, яка є моносекторальною;

6) кооперації між місцевими підприємствами, сприянні об'єднанню економічних суб'єктів у ланцюги постачань і вироблення кінцевої продукції в регіоні, формування кластерів;

7) визначенні системних та комплексних рейтингів інвестиційної привабливості регіонів, інвестиційних паспортів регіонів та інвестиційних атласів по регіонах;

8) імплементація засобів та інструментів регулювання інвестиційної діяльності на рівні регіонів до базових нормативно-правових документів регіонального розвитку.

Висновки. Обґрунтовано концептуальний підхід до формування цілеспрямованого ефективного організаційно-економічного механізму залучення інвестицій в економіку регіонів України, що повинен ґрунтуватись на концептуальних засадах імплементації інституціонально-правового, грошово-кредитного, бюджетно-податкового, територіально-організаційного механізмах, а також передбачати розвиток спеціальної державної політики для їх залучення, яка базується на аналізі макроекономічних показників, визначенні пріоритетів для капіталовкладень й принципів їх збільшення. Ефективність

інвестиційної діяльності у регіонах України залежить від відповідної державної і регіональної інвестиційної політики, результативність якої зумовлюється наявністю чіткого організаційно-економічного механізму її реалізації.

Слід відмітити, що у сучасних умовах позитивними тенденціями у залученні інвестицій в економіку регіонів є: процеси децентралізації; реалізація угоди про асоціацію з ЄС та можливістю виходу з конкурентоздатною продукцією на європейські ринки; політика приватизації в країні за умови врахування регіональних економічних інтересів; девальвація гривні, яка мала б підвищити зацікавленість іноземних компаній до інвестування в Україні.

Перспективи подальших досліджень. Досліджені та проаналізовані особливості формування механізмів залучення інвестицій в економіку регіонів будуть покладені в основу майбутніх наукових досліджень щодо розроблення методів, інструментів та ресурсів впровадження запропонованого механізму, відповідно до принципів, цілей і завдань регіональної економіки.

Джерела та література:

1. Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020»: Указ Президента України № 5/2015 від 12.01.2015 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>.
2. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 р.: Постанова Кабінету Міністрів України № 385 від 06.08.2014 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>.
3. Шевченко О. В. Інструменти підвищення інвестиційної спроможності регіонів в контексті розкриття внутрішнього потенціалу розвитку: аналітична записка відділу регіональної політики Національного інституту стратегічних досліджень при Президентові України [Електронний ресурс] / О. В. Шевченко. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua>.
4. Інвестиційна домінанта сталого розвитку регіону в умовах інтеграції: монографія / М.П. Бутко, О.Ю. Акименко ; Рада по вивч. продукт. сил України НАН України. – Ніжин: Аспект-Поліграф, 2009. – 232 с.
5. Іртищева І. О. Концептуальні основи формування державної інвестиційної політики розвитку аграрної сфери / І. О. Іртищева, Т. В. Смелянець, А. О. Обозна // Вісник

Харківського національного аграрного університету ім. В. В. Докучаєва. Сер. :
Економічні науки. - 2013. - № 8. - С. 27-40.

Г. Лещук. Механизмы привлечения инвестиционных ресурсов в экономику региона

В статье проведено исследование состояния и проблем привлечения инвестиций в экономику регионов. Выявлен ряд основных проблем, препятствующих эффективному привлечению инвестиций в экономику региона и их зависимость от различных факторов. Определены основные пути потенциальных изменений в формировании механизмов привлечения инвестиционных ресурсов в экономику региона, которые должны основываться на концептуальных основах имплементации институционально-правового, денежно-кредитного, бюджетно-налогового, территориально-организационного механизмах, а также предусматривать развитие специальной государственной политики для их привлечения, основанная на анализе макроэкономических показателей, определении приоритетов для капиталовложений и принципов их увеличения.

Ключевые слова: инвестиционные ресурсы, механизм привлечения, регион.

H. Leshchuk. Mechanisms for attracting the investment resources into regional economy

Abstract. The article analyzes the status and problems of attracting the investments into the regional economy. A number of fundamental problems that prevent to the effective involvement of investments into economy of a region and their dependence on various factors are identified.

The main ways of potential changes in the formation of mechanisms for attracting investments into the economy of the region, which should be based on the conceptual principles of the implementation of legal and institutional, monetary, pecuniary, credit, budgetary, tax, territorial and organizational mechanisms are determined, as well as to foresee the development of a special state policy to attract them, which is based on the analysis of macroeconomic indicators, identifying of the priorities for investment and the principles of their increase.

Key words: *investment resources, attraction mechanism, region.*